

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254 к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України від 23.07.1996 р. – 1996, № 30.
2. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ (зі змінами та доповненням) // Відомості Верховної Ради. – 1992. – № 48.
3. Основи інформаційного права України: Навч. посіб. / В.С. Цимбалюк, В.Д. Гавловський, В.В. Гриценко та ін.; За ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного та П.В. Мельника. – К.: Знання, 2004. – С. 456.

Шумейко І.В.

*заступник директора з правових питань,
ТОВ «КОНСАЛТ-Р» м. Київ*

**ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

В загальній системі національної безпеки України інформаційна безпека посідає визначне місце. З урахуванням темпів розвитку інформаційних технологій та інформатизації, широкого втілення таких технологій у виробництво, оборону, науку, освіту, тощо, інформаційна діяльність стає обов'язковим, основним, вирішальним елементом усіх сфер діяльності суспільства, тому інформаційна безпека є елементом всіх складових національної безпеки країни. В цих умовах проблема інформаційної безпеки все більше набуває самостійного суспільного значення. У той же час система зовнішніх і внутрішніх загроз інформаційній безпеці носить комплексний характер і здійснення цих загроз може нанести значних збитків насамперед у політичній, економічній, соціальній, військовій та науково-технічній сферах тощо. Тому інформаційна безпека може розглядатися як найважливіший компонент національної безпеки країни. А нормативно-правове забезпечення інформаційної безпеки України є актуальною темою в наш час.

Проаналізуємо термінологію щодо інформаційної безпеки. Основні визначення сутності інформаційної безпеки продекларовано у ряді нормативно-правових актів. Так, в Законі України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 рр.» цей термін трактується як: «стан захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, при якому запобігається нанесення

шкоди через: неповноту, невчасність та невірогідність інформації, що використовується; негативний інформаційний вплив; негативні наслідки застосування інформаційних технологій; несанкціоноване розповсюдження, використання і порушення цілісності, конфіденційності та доступності інформації». Численні дослідники пропонують наступні точки зору щодо аналізованого терміну: під інформаційною безпекою підприємства пропонуємо розуміти суспільні відносини щодо створення і підтримання на належному рівні життєдіяльності інформаційної системи суб'єкта господарської діяльності [1, с. 33]; інформаційна безпека: стан інформації, у якому забезпечується збереження визначених політикою безпеки властивостей інформації [6, с. 23]; це стан захищеності інформаційного середовища суспільства, який забезпечує його формування, використання і розвиток в інтересах громадян, організацій, держави [2, с. 54]; представляє собою стан захищеності потреб в інформації особистості, суспільства і держави, при якому забезпечується їхнє існування і прогресивний розвиток незалежно від наявності внутрішніх і зовнішніх інформаційних загроз [3, с. 45].

Аналіз перелічених підходів до трактування терміну «інформаційна безпека» дозволяє окреслити її сутнісні характеристики. Отже, інформаційна безпека – це: стан захищеності національних інтересів України в інформаційному середовищі; захищеність встановлених законом правил, за якими відбуваються інформаційні процеси в державі; суспільні відносини, пов'язані із захистом життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави від реальних та потенційних загроз в інформаційному просторі; невід'ємна частина політичної, економічної, оборонної та інших складових національної безпеки [3, с. 36].

Отже, інформаційна безпека є однією зі складових стійкого розвитку всієї держави, а процес організації інформаційної безпеки слід визначити як одне з глобальних та пріоритетних завдань органів державної влади.

При створенні сучасної та ефективної системи забезпечення інформаційної безпеки істотного значення набуває наявність відповідної нормативно-правової бази, що сприяє ефективній реалізації політики національної безпеки в інформаційній сфері.

Це означає, що всі без винятку дії щодо захисту й реалізації національних інтересів України в будь-якій сфері й на будь-якому рівні мають передусім спиратися на чинне законодавство України, підтверджувати законність функціонування системи національної

безпеки. Водночас такі дії суб'єктів забезпечення національної безпеки повинні відповідати національному законодавству, а також загальноновизнаним міжнародно-правовим нормам.

З огляду на викладене законність функціонування є однією з головних вимог до системи забезпечення інформаційної безпеки. Так законність повинна базуватися на сукупності законів і підзаконних нормативних актів, які спрямовані на створення необхідних умов для захисту національних інтересів в інформаційній та інших сферах життя країни.

Система правового регулювання інформаційної безпеки, включає масив правових норм, які регулюють відносини в даній сфері, правовідносини, що виникають на основі застосування правових норм, та відповідні правозастосовчі акти.

Правові норми складають базу забезпечення інформаційної безпеки і визначають ефективність діяльності держави, суспільства та окремих громадян із захисту національних інтересів України в інформаційній сфері. У склад цієї бази включаються і норми міжнародних договорів, закони України, акти Президента України, постанови уряду, нормативні акти органів державної влади, які регулюють відносини у даній сфері [5, с. 1-2].

Під нормативно-правовим регулюванням інформаційної безпеки України розуміється форма владного правового впливу на суспільні інформаційні відносини, що здійснюється державою з метою їх упорядкування, закріплення і забезпечення [4, с. 118].

Так, нормативно-правове регулювання інформаційної безпеки у сфері прав та свобод здійснюється Конституцією України і такими базовими законами України: «Про інформацію», «Про науково-технічну інформацію», «Про державну таємницю», «Про Національну програму інформатизації», «Про Концепцію Національної програми інформатизації», «Про доступ до публічної інформації», «Про поштовий зв'язок», «Про захист суспільної моралі» та ін. Вказані нормативно-правові акти регулюють питання забезпечення інформаційної безпеки, питання захисту інформації, охорони державної таємниці, забезпечення захисту конфіденційної інформації, інформаційних ресурсів.

Чітко простежується кількісний пріоритет нормативно-правових актів, спрямованих на врегулювання інформаційно-технічної безпеки щодо інформаційно-психологічної та інформаційної безпеки у сфері прав та свобод, що пов'язано з інтенсивним розвитком інформаційних

технологій, а отже, з необхідністю оперативного реагування щодо зміни певних стандартів у цій сфері.

Особливим недоліком нормативно-правового регулювання інформаційної безпеки України є розпорошення його у численних нормативно-правових актах різної юридичної сили. Причому важливі проблеми нормативно закріплюються підзаконними нормативно-правовими актами.

Характерною рисою національного інформаційного законодавства є декларативність значного масиву норм без указівок на шляхи їх реалізації, внаслідок чого спостерігається низький рівень реалізації норм права, що регулюють суспільні відносини у сфері забезпечення інформаційної безпеки. Крім того, наявність численних абстрактних, суб'єктивних понять, що потребують офіційного тлумачення чи чіткого визначення, а також відсутність закріплення фундаментальних, базових дефініцій (наприклад, інформаційна безпека) є джерелами загроз інформаційній безпеці України. Аналіз нормативно-правових актів у сфері забезпечення інформаційної безпеки України дозволяє дійти висновку про необхідність удосконалення інформаційного законодавства.

Таким чином, інформаційна безпека має одне з першочергових значень для соціально-економічного розвитку держави. Україна має продовжити активні кроки на шляху розбудови власної системи інформаційної безпеки. Важливими заходами в цьому процесі мають стати розробка єдиного комплексного системоутворюючого законодавчого акта, який би забезпечив: створення єдиної стратегії реалізації державної політики у сфері інформаційної безпеки; розроблення організаційно-правових механізмів забезпечення інформаційної безпеки; визначення правового статусу суб'єктів інформаційних відносин, встановлення їх відповідальності за дотримання національного законодавства у цій сфері; створення системи підготовки кадрів, які використовуються в галузі забезпечення інформаційної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Сороківська О.А. Інформаційна безпека підприємства: нові загрози та перспективи / О.А. Сороківська, В.Л. Гевко // Економічні науки: Вісник Хмельницького національного університету 2010. – № 2. – Т. 2. – С. 32-35.
2. Богуш В. Інформаційна безпека держави / В. Богуш, О. Юдін; [Гол. ред. Ю.О. Шпак]. – К.: «МК-Прес», 2005. – 432 с.

3. Ліпкан В.А. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції / В.А. Ліпкан, Ю.Є. Максименко, В.М. Желіховський: [навч. посібник]., – К.: КНТ, 2006. – 280 с.

4. Литвиненко О. Інформація і безпека / О. Литвиненко // Нова політика. – 1998. – № 1. – С. 47-49.

5. Максименко Ю.Є. Теоретико-правові засади забезпечення інформаційної безпеки України: Дис.... канд. юрид. наук. – К., 2007.

6. Новицька Н.Б. Правове забезпечення інформаційної безпеки // Інформаційна безпека людини, суспільства, держави. – 2009ю, – №1. – С. 44

7. Хоффман Л.Дж. Современные методы защиты информации / Л.Дж Хоффман [пер. с англ.] – М: Советское радио, 1980. – 57 с.